

la costa empordanesa (St. Pere Pescador) el 1898: «és molt *salpastre* aquesta *terra*», referint-se a les vores de mar de la costa del Golf. Ell mateix va usar-lo en obres seves: «--- el Fluvià --- per les terres *salpastes* que s'estenen dejús Sant Pere fins a la mar» (*Gràcies de l'Emp*, p. 53, xvi, O. C., 936b30); «l'ambient marí de Sant Pol, amb la seva alenada *salpastra*», *Jardins de St Pol*₂ (dos cops en els pròlegs, 11.3, 31 10f), tinc nota que vaig preguntar-li el 1927 què volia dir i ell em digué allò mateix. Aquí la contaminació ha de venir de la *salpassa* i *salpasser*, més que més comprensible perquè allò que aspergeix el *salpasser* és justament aigua salada.

De *salmaestre*, hi ha rastres esparsos en altres dominis rom: llgd. *aygo sãymãstro* en el Grau d'Agde, i de Venècia *acqua salmastra*, i hagué d'existir en el dalmàtic raguseu, **acqua sal(a)mastra*, car fins avui el dialecte eslau ho manté sense més canvi que en *voda salãmastrana* (M. Deanović, *ARom* XXI, 270) Que n'hi hagué quelcom en navarro aragonès en tenim un sol testimoni en el *Barranco Salmacio* de Sanguesa (per més que alguns ho hagin deformat en *Bco de San Macio*), que segons ens informa Irigaray (1^a *Reunión de Top Pirenaica*, 209) «lleua agua salobre».

El ll *salmacidus* no pertany a la llengua comuna car solament en tenim notícia per Plini 'salobre acídul' (i n'hi ha una glossa que l'explica per *ἀλμυρός* 'el salmorra'), si bé la seva perduració en romanç ens garanteix que fou ben viu en llatí vulgar. Però no degué ser mot gaire hereditari en la llengua dels romans. Ernout-M. i Walde-H. estan d'acord a veure-hi una forma contaminada d'un calc del gr. *ἀλμυρός*; l'agent alterador seria *salgama* 'conserves' (d'«étymologie inconnue», Ernout-M.), mot usat només des de Columella; i Hofmann precisa que és *salma* documentat en les recensions d'Oribasi, S. VI. Tot plegat és el mateix, car aquest *salma* no és més que una manifestació del mot grec *ἀλμη* 'salums', derivat, igual que *ἀλμυρός* de *ἄλς* 'sal'

Essent així que l'usa el celtiber Columella, jo veuria en el mateix *salgama* una alteració celtitzant d'un *salmãga* derivat d'allò amb sufix hispano-cèltic -AGA I més que partir vagament de *ἀλμη* jo crec que es tracta d'un derivat grec d'aquest mot, a saber *ἀλμᾶδες* 'salmorrades' que es deia de les olives, i fou usat per Aristòfanes i per Plutarc; també OPou tradueix per *halmades* les olives *salmorrades* (*ThPu*, 197) *Halmades* llatinitzat en *salmades s'encreuaria en llatí amb ACÍDUS/ACETUS 'agra, vinagre' (puix que Plini diu que era un salobre acídul, i Coromines combina el *salmaestre* amb l'acidesa): així tot el *salm-ac-idus* queda explicat fins a l'últim detall fonètic, formatu i semàntic

Salicar 'traspuar serositat en les dermatosis', 'traspuar les parets carregades de nitre', 'traspuar una bóta etc.' B Llobr. (*DAG*), que també recull *salic* 'degotís' a dos pobles de la mateixa comarca, i *saliquejar* 'degotar', *salicall* 'degotall' JMSagarra 11 El matís primitiu ha de ser el primer i segon de *salicar*, comparable al de *salmar-se* (Vic, *DAG*) 'convertir-se en quera

les pedres, corcar-se, fer-se pols', i en moltes coves els degotalls deixen concrecions de contingut o aparença salins; «*xellicar*: vessar una bóta, de gota en gota; ex: aquesta bóta *xellica*; a Mataró, *DAG*, «*xelic*: petita deu d'aigua que es troba en mines i pous» B.Llobr. (*DAG*); «*xelico* ò *xalicó*: substància blanca i sacarina de les figues seques; farina que congrien uns cuquets en el formatge» mall; *xelico* «una farina o molinada que'l formatge fa per dalt la cotna, després d'untat d'oli» Manacor (bestiar de llana, Manacor, *BDLC* VII, 186); suposo que l'accentuació correcta deu ser en la -ó, i que es tracta de l'*eixalicaó* 'degotissos salins' (-ATIO-NE). La x- pot ser deguda a prefix EX-, o potser a contaminació del parònim *xemcar*

+*Assalar* 'donar sal al bestiar', d'on +*assalador* per a l'indret on es fa això, que s'ha usat en tot el sector pirinenc des d'Andorra a la mar: un *asaladó* me l'explicaren viu i apellatú a Aós (1964). I tinc nota de paratges de muntanya, en terreny pastoral, coneguts per 20 *L'assalador* o *alz asaledús*, a Noedes, a Orbanjà i a La Menera (a la Ribera del Coll de les Falgueres, i ja en el cadastre de 1830), 1959-1960 *Assalat*. +*Dessalar* m'és familiar per 'llevar la sal del bacallà sec etc.', i ja el trobem c 1400. «a crèxer unglà a bístia: prenets sagí de porc que sia bé *dessallats* e fonets-lo bé en una bella caçola, e quant sia fu[t], gitats-li dessús de bo vi blanc» (Manescalía del P. Batllori, *AORBB* v, 216)

Ensalar. Ensalada: «E m reprenquí / gran malaltia / --- / tirí camí / --- / ves l'espital / --- / una semmana / hi mengi blets, / cols e brots frets, / prou *ansalada*, / may carn cuynada»; «era veada / sols d'*ansalada*, / alls i formatge, / molt tart potatge, / carn algun dia: / sana vivia, / criava sans / sos fills ---», JRoig (*Spill*, 963, 5226); «ADEREÇOS --- fatinetes --- encisam, *ansalada* o fiambre: acetaria, -orum; POTATGES ---», OPou (*ThPu*, 191). Aquest sinònim d'enciam, enciamada, amanida, avui és percebut amb gran raó com a mot no genuí (ja Belv. i Lab, indirectament ho donen a entendre posant-li nota d'antiquat) 35 No l'uséssim, que a tots ens és ben superflu. *Ressalar, rressalat*

Insuls [Belv.], pres del ll. *insülus* 'fat', negatiu de *sälsus*; *insulsament* [Belv.]; *insulsedat* [Lab. 1840]; *insulsesa*

CPT.: *Salarmoniac*, V. supra, Busa-N., format amb *amoniac*. *Salcut*: adoberia, *BDC* XIX, 60 *Salfumant* [*DAG*; *adob*, *BDC* XIX, 60]. *Sal-i-agua*, plat popular menorquí: «es *sal-i-agu* broix, casolà ---», Camps Merc. (*Folk* II, 88, context a i, 46b39). *Salious*

Salicorn, baix llatí *salicornënum* (cf. el nom científic *salicornia* d'aquesta i altres plantes semblants), format amb *cornu* 'banya' (cf. el nom d'una de les varietats, *salicor duro*, Colmeiro, *Enum* IV, 535). Cavanilles (*Obs.* II, 323) identifica «*salicór*: herba salada» amb 55 'salicornia herbacea' i el *salicor dur* amb la 'salicornia fruticosa' (fr. *salicornie ligueuse*), de la seva classe I, Monandria, flors amb un estam. «Una rova de *salicorn* que m'hi vendidisti» a 1364; «lo vinté de gaudes e roges e *selicorn* cuyt, que culliran» a. 1445, *InvLC* El conec viu avui en el NE del Ross, a Salses m'expli-